

Justyna Ziobrowska

Uniwersytet Wrocławski

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii

Urszula Kalina-Prasznic

Opiekun naukowy – Scientific Tutor

Sharing economy jako nowy trend konsumencki

Sharing economy as a new consumer trend

Abstrakt

Nowe technologie sprawiają, że współczesna gospodarka szybko się zmienia. Wraz z rynkiem internetu mobilnego oraz wzrostem zaufania dla odważnych start-upów rozwija się nowoczesna gałąź gospodarki – *sparing economy*. Stajemy się uczestnikami ekonomicznej rewolucji, która zmienia nasze dotychczasowe rozumienie konsumpcji oraz prawa własności. Jest to czas, w którym dostęp do usług i rzeczy tworzy nową formę i poszerza klasyczne atrybuty uprawnień właścicielskich.

Celem niniejszego artykułu jest przedstawienie koncepcji i możliwych zastosowań *sparing economy*. Autorka opisuje definicje, wskazuje zalety i wady wspólnej konsumpcji oraz przykłady firm opierających swoją strategię o *sharing economy*.

W artykule wykorzystano metodę analizy literatury oraz badań dokumentów.

Słowa kluczowe

gospodarka dzielenia się, gospodarka współdzielenia, wspólna konsumpcja, *sharing economy*, własność

Abstract

New technologies are responsible for fast changing of the global economy. Together with mobile internet and gains of trust in the courageous start-ups there is a new branch of economy developing – the *sharing economy*. We are becoming participants of the economic revolution, which changes the current understanding of consumption and laws of ownership. It is the time, when an access to services and things creates a new form and expands classic attributes of owner ship eligibility.

The goal of this article is to show the concept and possible applications of the *sharing economy*. The Author describes definitions, points to advantages and disadvantages of the common consumption and examples of the companies which base their strategy on the *sharing economy*. In the article there has been used a method of literature analysis and document research.

Keywords

sharing economy; ownership

JEL classification: A11

Wstęp

Od 2008 r. na Zachodzie (od ok. 2010 r. w Polsce) obserwujemy rozwój zjawiska kulturowo-społecznego, jakim jest współdzielenie dóbr. Zaczęło dominować wśród wielu konsumentów przekonanie, że ważniejszy jest dziś dla nich dostęp do czegoś niż posiadanie konkretnej rzeczy. Stanowi to niejako odpowiedź na kryzys finansowy. Ludzie dostrzegli w dzieleniu się szansę na oszczędność. Społeczności zaczęły współpracować, by ułatwić sobie pełny dostęp do zasobów. Przyspieszył to dynamiczny rozwój sieci internetowej, mediów społecznościowych, nieustanny dostęp do Internetu poprzez urządzenia mobilne (smartphone'y, tablety, *wearable devices*). Ludzie nauczyli się prostej, szybkiej i efektywnej komunikacji między sobą za pomocą internetu. Dzięki technologii cyfrowej przywrócona została idea pożyczania, barteru, udostępniania własnych zasobów innym (dobra, środki finansowe, umiejętności, czas). Podważony został sens posiadania dóbr na własność, a coraz większa uwaga przywiązywana jest do ich funkcji. Dostęp do usług i rzeczy zaczyna być traktowany jako nowa forma posiadania (nowa forma własności).

Sharing economy – idea wspólnej konsumpcji

Z badań przeprowadzonych przez PWC (Pricewater house Coopers) wynika, że zmienia się sposób naszego myślenia o wartości, jaką niesie ze sobą własność. 81% respondentów wykazało, że bardziej opłacalne jest dla nich korzystanie z cudzych dóbr i usług niż posiadanie ich na własność. Nowoczesny konsument nie chce już zadłużać się w nieskończoność. Aż 43% traktuje posiadanie zasobów na własność jako niepotrzebny ciężar dla budżetu, a 57% postrzega ideę dostępu do zasobów jako atrakcyjną alternatywę dla idei własności¹.

Sharing economy („gospodarka dzielenia się”, „gospodarka współdzielenia”) to system społeczno-gospodarczy zbudowany wokół podziału zasobów ludzkich i materialnych. Obejmuje wspólną kreację, produkcję, dystrybucję, handel oraz konsumpcję dóbr i usług przez różnych ludzi, a także organizacje². Termin jest przeciwieństwem posiadania rzeczy na własność. Nie jest to nowe zjawisko. Zagadnienia z tej dziedziny po raz pierwszy poruszyli w 1978 r. Marcus Felson oraz Joe L. Spaeth w pracy *Community Structure and Collaborative Consumption: A routine activity approach*. Wprowadzili wówczas pojęcie wspólnej konsumpcji³.

Gospodarka współdzielenia polega na łączeniu osób za pomocą platform internetowych, umożliwiając im świadczenie usług lub wspólne korzystanie z aktywów, zasobów, czasu, umiejętności lub kapitału, bez przekazywania praw własności⁴. Może być zarówno

¹ Raport PWC, *Współdziel i rządź! Twój nowy model biznesowy jeszcze nie istnieje*, <https://www.pwc.pl/pl/pdf/ekonomia-wspoldzielenia-1-raport-pwc.pdf> [dostęp: 15.10.2016].

² *What is the Sharing Economy?*, <http://www.thepeoplewhoshare.com/> [dostęp: 04.09.2016].

³ M. Felson, J. Spaeth, *Community Structure and Collaborative Consumption: A routine activity approach*, „American Behavioral Scientist” 1978, 21 (March–April), s. 614–624.

⁴ *Ekonomia współdzielenia to początek ery prosumentów*, <http://www.pwc.pl/pl/media/2016/2016-02-23-ekonomia-wspoldzielenia-to-poczatek-ery-prosumentow.html> [dostęp: 15.10.2016].

non-profit, jak też w formie przynoszącej zyski jednej ze stron. Jednak przede wszystkim polega na wymianie dokonywanej między jednym człowiekiem a drugim, dlatego też często mówi się o ekonomii *peer-to-peer*⁵. Zamiast kupować samochód, można wyruszyć z kimś razem w podróż, zamiast płacić za hotel, można zamieszkać u osoby prywatnej, zamiast kupować usługi (np. korepetycje, nauka języka), można skorzystać z wymiany takich usług. *Sharing economy* to trend przeciwny nadmiernemu konsumpcjonizmowi⁶.

Warunki, które musi spełnić przedsiębiorstwo, żeby móc zostać zaliczonym do sektora *sparing economy*, to:

- Uwalnianie wartości nieużywanych bądź nie w pełni wykorzystanych zasobów
  - w celu uzyskania korzyści finansowych lub niefinansowych;
- Istnienie misji wyraźnie opartej na transparentności, autentyczności;
- Wspieranie i szanowanie przed przedsiębiorstwa dostawców, reprezentujących stronę podażową platformy;
- Czerpanie korzyści z możliwości dostępu do dóbr i usług przez klientów w sposób bardziej efektywny niż gdyby je nabywali na własność;
- Przedsiębiorstwo powinno być zbudowane na rozproszonych rynkach
  - i zdecentralizowanych sieciach, które tworzą poczucie przynależności⁷.

Nowe technologie umożliwiają „starym” zachowaniom rynkowym (idea pożyczania, barter) powrót na skalę wcześniej niemożliwą do osiągnięcia⁸. Prognozuje się, że do 2025 r. globalny przychód z ekonomii współdzielenia wyniesie 335 mld dolarów. Serwisy oparte na idei współdzielenia, oferujące m.in. przewozy samochodowe czy noclegi, stają się coraz popularniejsze także w Polsce (aktywnie korzysta z nich 26% obywateli)⁹.

Według raportu francuskiego *The Institute for Sustainable Development and International Relations* gospodarstwa domowe wykorzystujące ideę wspólnej konsumpcji są w stanie zaoszczędzić do 7% wydatków, a produkcja odpadów może spaść do 20%. Firmy i osoby świadczące usługi w tym modelu mają szansę na zarobek¹⁰.

W USA gospodarka współpracy cieszy się poparciem większości rekruterów oraz osób poszukujących pracy. Potwierdzenie tego stanowią wyniki badania przeprowadzonego w Stanach Zjednoczonych przez Career Arc: 89% pracodawców i 85% poszukujących pracy uznaje *sparing economy* za pozytywną ewolucję gospodarki pracy. Ponadto około

---

⁵ Uber, Airbnb i spółka. *Ekonomia dzielenia się i sposoby na oszczędzanie w dobie smartfonów*, <http://natemat.pl/111429,uber-airbnb-i-spolka-ekonomia-dzielenia-sie-i-sposoby-na-oszczedzanie-w-dobie-smartfonow> [dostęp: 12.10.2016].

⁶ *Ekonomia współdzielenia*, <http://www.ekonomiawspoldzielenia.pl> [dostęp: 17.10.2016].

⁷ B. Malinowski, *Czym naprawdę jest sharing economy?*, <http://wethecrowd.pl/czym-naprawde-sharing-economy/> [dostęp: 13.10.2016].

⁸ *Sharing Is Contagious: An Info graphic on the Rise of Collaborative Consumption*, <https://www.good.is/infographics/sharing-is-contagious-the-rise-of-collaborative-consumption> [dostęp: 17.10.2016].

⁹ *Ekonomia współdzielenia to początek...* [dostęp: 15.10.2016].

¹⁰ *Sharing economy w Polsce nabiera rozpędu dzięki start-upom i usługom mobilnym*, <http://www.benchmark.pl/aktualnosci/sharing-economy-w-polsce-nabiera-rozpedu.html> [dostęp: 10.10.2016].

2/3 respondentów chwali ten model gospodarki – nawet w obliczu towarzyszących mu wyzwani prawnych. *Sharing economy* ma jednak też swoich przeciwników¹¹.

Zalety i wady zjawiska gospodarki współdzielenia zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 1. Zalety i wady *sparing economy*

Zalety	Wady
Budowanie więzi społecznych i zaufania między ludźmi, utrzymywanie bliskich relacji międzyludzkich, poczucie przynależności i wspólnotowości w mikrospołecznościach	Eliminacja tradycyjnych pośredników
Efektywniejsze wykorzystanie zasobów zamiast nadmiernego konsumpcjonizmu; nowy instrument rozwoju gospodarki	Niedostosowane przepisy prawne, brak odpowiedniego otoczenia regulacyjnego dla ekonomii współpracy (dotyczy praw i obowiązków osób świadczących usługi)
Ograniczenie zużycia zasobów (ograniczona produkcja samochodów, zużycia benzyny) – ochrona środowiska naturalnego, względy ekologiczne	Zagrożenie dla tradycyjnych usługodawców, tradycyjnego biznesu
Oszczędność czasu i pieniędzy	Nieuczciwa konkurencja (ceny dużo niższe od cen rynkowych)
Wygoda, elastyczność, prostota i funkcjonalność serwisu	Hierarchiczność organizacji w przypadku kilku serwisów (aplikacji)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: *Różne oblicza sharing economy*, http://www.pi.gov.pl/PARP/chapter_86197.asp?soid=DFE8A2F9EB1F43E19D0F6AD1B9C7DCB6 [dostęp: 16.10.2016].

Pod względem ogólnego zaufania Polska zajmuje jedno z ostatnich miejsc wśród krajów objętych badaniem European Social Survey w 2014 r. Z opinią, że „większości ludzi można ufać”, zgadzało się według badania w 2003 oraz 2005 r. zaledwie 10,5% respondentów, 11,5% w 2007 r., 13% w 2009 r., tyle samo w 2011 r. i 12% w 2013 r. W 2015 r. było to 15% – cztery razy mniej niż w Danii, Norwegii oraz Finlandii¹². Wydaje się niemożliwe, aby w kraju zmagającym się z poważnym kryzysem zaufania ekonomia współdzielenia mogła się rozwinąć. A jednak. W Polsce wyrasta coraz więcej firm bazujących na idei globalnego trendu *sparing economy*. Legislacja procesów zachodzących w obszarze wspólnej konsumpcji będzie miała ogromny wpływ na jej rozwój. Państwa bardziej liberalne od pozostałych staną się siedzibą ekonomii współdzielenia. Natomiast te kraje, które będą próbowały zablokować prawnie rozwój *sparing economy*, będą mogły zaledwie spowolnić rozwój tego nowego ładu społeczno-ekonomicznego¹³.

¹¹ *Gospodarka współpracy lekiem na polskie bezrobocie*, http://www.biznes.newseria.pl/komunikaty/praca/gospodarka_wspolpracy,b2138189847 [dostęp: 18.10.2016].

¹² R. Drzewiecki, *Nieufność – narodowa wada genetyczna Polaków?*, <http://forsal.pl/drukowanie/793865> [dostęp: 14.10.2016].

¹³ Ł. Zgiep, *Sharing economy jako ekonomia przyszłości*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2014, s. 202.

Przykłady firm opierających swoją strategię na *sharing economy*

Sektor *sharing economy* możemy podzielić na gospodarkę współpracy (Kickstarter, Airbnb), gospodarkę dostępu (Uber, Washio), gospodarkę na żądanie (nabywanie produktów i usług na własność) oraz gospodarkę dzielenia się (BlaBlaCar, Skilltrade)¹⁴.

Istnieją różne formy wspólnej konsumpcji, które dotyczą konkretnych przedmiotów lub usług. Najistotniejsze z nich przedstawione zostały w tabeli poniżej.

Tabela 2. Wybrane formy wspólnej konsumpcji

Forma	Opis
Clothswap, toyswap	Bezgotówkowa wymiana ubrań lub zabawek, np. Z szafy do szafy, Szafa
Cohousing	Połączenie zupełnie samodzielnych mieszkań przestrzenią wspólną, użytą przez wszystkich mieszkańców (np. kuchnia, pralnia)
Couchsurfing	Platforma, poprzez którą można zaoferować darmowy nocleg ludziom z całego świata lub znaleźć kogoś, kto przenocuje nas w czasie podróży, np. Airbnb, Couchsurfing.com
Crowdfunding	Społeczne zbieranie funduszy na realizację określonego celu, np. Polakpotrafi.pl, Kickstarter.com
Coworking	Wynajmowanie pomieszczeń, w których można wykonywać swoją pracę, np. Skilltrade.org
Carpooling	Współdzielenie jazdy samochodem za opłatą w celu zmniejszenia kosztów dojazdu do celu, np. BlaBlaCar, Uber, Wolneauto.pl
Roomsharing	Wynajmowanie swojego pokoju w określonych terminach (zazwyczaj na krótki czas)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: P. Wardak, T. Zalega, *Kolaboratywna konsumpcja jako nowy trend konsumencki*, http://www.sim.wz.uw.edu.pl/sites/default/files/artykuly/p_wardak_t_zalega.pdf [dostęp: 19.10.2016].

Przedmiotem *sharing economy* są przede wszystkim usługi transportowe (BlaBlaCar, Turo, Uber, Wolneauto.pl, JadeZabiore.pl), akomodacja i przestrzeń (Airbnb, Landshare, JustPark), umiejętności, wiedza i czas (Skillshare, Skilltrade, Khan Academy, Wikipedia) oraz inne zasoby materialne, jak narzędzia, sprzęt filmowy itd. Inne rozwiązania oparte na tym modelu to coworking polegający na wspólnym wynajmowaniu biura, Parking Panda, przez którą można wynająć swoje podwórko jako miejsce postojowe, Feastly pozwalający na zamawianie wspólnych obiadów oraz Walutomat, przez który można wymienić waluty¹⁵.

¹⁴ B. Malinowski, *op. cit.* <http://wethecrowd.pl/czym-naprawde-sharing-economy/> [dostęp: 13.10.2016].

¹⁵ *Sharing economy w Polsce...* <http://www.benchmark.pl/aktualnosci/sharing-economy-w-polsce-nabiera-rozpedu.html> [dostęp: 10.10.2016].

Sukcesy firm takich jak Airbnb, BlaBlaCar czy Uber zachęcają polskich przedsiębiorców do tworzenia nie tylko autorskich projektów, ale i do kreatywnego czerpania z pomysłów już opracowanych. Poniżej opisane zostaną cztery wybrane serwisy, które kojarzone są z sektorem *sparing economy*.

Airbnb to najpopularniejszy na świecie serwis dla podróżników, który oferuje płatne noclegi w ponad 35 tysiącach miast w 192 krajach na całym świecie. Za jego pośrednictwem można wynająć apartament, willę, a nawet zamek. Airbnb umożliwia udostępnianie swojego domu innym użytkownikom podczas naszej nieobecności. To najprostszy sposób na to, by czerpać korzyści finansowe ze swojej wolnej przestrzeni i reklamować ją wielomilionowej publiczności. Serwis powstał w 2008 r., rok później obsłużył 21 tysięcy klientów, a w 2015 r. już 40 milionów (obecnie 60 milionów). W 2011 r. dysponował 120 tysiącami ofert, a obecnie ma ich w puli 2,5 miliona. Airbnb jest wyceniane na około 30 miliardów dolarów, a więc znacznie wyżej niż jakakolwiek sieć hotelarska na świecie.

Airbnb ma obecnie w Polsce 11 tysięcy ofert zakwaterowania, co stanowi 10% wszystkich pokoi w hotelach¹⁶.

Jeżeli Airbnb jest amerykańskim uosobieniem nowej ekonomii zaufania, BlaBlaCar szybko staje się europejską odpowiedzią.

BlaBlaCar to największy na świecie serwis społecznościowy łączący kierowców, którzy dysponują wolnymi miejscami w swoich samochodach z pasażerami podróżującymi w tym samym kierunku. Dotyczy to zarówno krótkich, jak i długich dystansów. Osoba zainteresowana wspólnymi przejazdami musi stworzyć własny profil *on-line*, w którym zawarte są nie tylko szczegóły planowanych przejazdów, ale również oceny i komentarze od innych użytkowników, informacje o połączeniu poprzez media społecznościowe. Serwis BlaBlaCar umożliwia milionom osób bardziej przyjazne, ekonomiczne (zwrot kosztów paliwa) i efektywne podróżowanie po całej Europie. Stworzony został w 2006 r. przez Frédérica Mazzellę we Francji. Funkcjonuje obecnie w 22 państwach. W Polsce pojawił się w 2012 r. W ciągu ostatnich 12 miesięcy członkowie BlaBlaCar (globalnie) zaoszczędzili 500000 ton ekwiwalentu ropy naftowej, 1 mln ton dwutlenku węgla. Do końca września 2016 r. w serwisie zarejestrowanych było ponad 35 milionów użytkowników, udostępnionych zostało ponad 50 milionów przejazdów, a średnie wykorzystanie miejsc w samochodach wyniosło: 2,8 osób (w całej populacji: ok. 1,7 osób)¹⁷.

Uber to aplikacja mobilna również łącząca kierowców z pasażerami. Jest to usługa globalna, która funkcjonuje w 400 miastach w 68 krajów świata. W Polsce dostępna jest od 2013 r. Jest tylko 15 rynków, w których Uber funkcjonuje w ponad pięciu miastach – Polska jest jednym z nich. Od 2014 r. Uber zaczął oficjalnie oferować swoje usługi w Warszawie, a od 2015 r. w Krakowie, Trójmieście, Poznaniu, Warszawie, Łodzi oraz Aglomeracji Śląskiej, a od 2016 r. także w Katowicach. Polska stała się trzecim najwięk-

¹⁶ www.airbnb.pl [dostęp: 14.10.2016].

¹⁷ www.blablacar.pl [dostęp: 16.10.2016].

szym rynkiem w Unii Europejskiej, po Wielkiej Brytanii i Francji. Do atutów Ubera zaliczyć możemy: bezpieczeństwo, przejrzystość i przystępność cenową, wygodę oraz jakość obsługi płatności bezgotówkowych. W aplikacji możemy zobaczyć zdjęcie kierowcy, jego samochód wraz z numerem rejestracyjnym. Ponadto każdy przejazd jest kontrolowany przez system. Wiadomo kto z kim oraz gdzie podróżuje. Cennik jest ogólnodostępny, po przejeździe można drogą mailową pobrać fakturę. W niedalekiej przyszłości Uber będzie korzystać z autonomicznych samochodów i autobusów zamawianych przez klientów. Powyższa aplikacja budzi w Polsce i na świecie również pewne kontrowersje. Pojęcie bezpieczeństwa jest mocno podważane, gdyż kierowców nie dotyczą żadne regulacje wymagane zazwyczaj przez korporacje taksówkarskie. Nie ma niestety gwarancji, że kierowca będzie dobrze znał miasto, wybierze najkrótszą drogę dojazdu czy też będzie jechał bezpiecznie, przestrzegając przepisów ruchu drogowego. Firma Uber, która dysponuje własną flotą samochodów i prowadzi dość bezlitosną politykę cenową, to przykład przedsiębiorstwa należącego do tzw. gospodarki dostępu.

Skilltrade natomiast to pierwsza polska platforma wymiany umiejętności stworzona przez Macieja Glińskiego i Wojciecha Marciniaka. Model dzielenia się umiejętnościami i spotykania nowych osób z okolicy sprawdzili wcześniej na grupach na Facebooku. Pod koniec 2014 r. powstał portal Skilltrade.org, który po ponad półtora roku działania skupia prawie 300 tys. użytkowników (z ponad 100 krajów). Obecnie w serwisie umieszczono ponad 1000 umiejętności do wyboru, przyporządkowanych do poszczególnych kategorii: języki, sport (np. koszykówka, bieganie), fitness i siłownia (np. trening personalny), aktywnie razem (np. pomoc z komputerem, marketing) oraz inne ciekawe propozycje (np. zwiedzanie, motywacja). Istnieje również dodatkowa rubryka: spotkania towarzyskie. Jest ona przeznaczona dla osób niezainteresowanych wymianą, które chcą pójść z kimś do kina czy teatru. Jest to idealne miejsce, które umożliwi rozwój osobisty. Użytkownicy wpisują swoje umiejętności, którymi mogą się dzielić z innymi oraz te, w których sami chcieliby się rozwijać. Po nawiązaniu kontaktu mogą rozpocząć rozmowę, ustalić szczegóły spotkania, na którym wymienią się doświadczeniami i umiejętnościami. Jeżeli nie interesuje ich wymiana, mogą spotkać się na wspólne bieganie w parku, łyżwy czy coworking. Baza użytkowników serwisu skupionych wokół różnych umiejętności umożliwia partnerom biznesowym i reklamodawcom precyzyjne docieranie do osób o konkretnych umiejętnościach, zainteresowaniach oraz stylach życia. Od niedawna klienci Skilltrade.org z powodzeniem testują platformę jako narzędzie rekrutacji. Dzięki zaangażowaniu znajomych udaje się dotrzeć do rekrutowanych, co okazuje się szczególnie efektywne w przypadku programistów. Obecnie Skilltrade znajduje się w intensywnej fazie rozwoju. Pozyskał finansowanie, stworzył nową wersję portalu oraz rozbudowuje zespół. Założyciele planują ekspansję zagraniczną – na Anglię, USA, Niemcy i Szwecję¹⁸.

¹⁸ <https://skilltrade.org> [dostęp: 11.10.2016].

Podsumowanie

Podsumowując, zjawisko *sharing economy* uzupełnia gospodarkę głównego nurtu o segment biznesu odpowiedzialnego społecznie, który charakteryzuje się dbałością o wartości i zmienia tradycyjne pojęcie własności, wzbogacając je o aspekty społecznych interakcji. Nie jest możliwy rozwój gospodarki bez zaufania, a także skłonności do współpracy. Zjawisko *sharing economy* to nie tylko odpowiedź na potrzeby gospodarki w czasie kryzysu, ale także rozwiązanie dla osób, które rozumieją, że aby konsumować, nie trzeba posiadać. Pomimo pojawiających się wątpliwości dotyczących w dużej mierze praw i obowiązków osób świadczących usługi w tym obszarze gospodarka współdzielenia to niewątpliwie wiele korzyści, takich jak: ograniczenie zużycia zasobów, kryształowanie się nowych modeli biznesowych, niskie koszty i wynikające z nich oszczędności, budowanie więzi społecznych i zaufania między ludźmi (powstawanie lokalnych społeczności) oraz przeciwdziałanie wykluczeniom będącym atrybutem prawa własności.

Conclusion

In conclusion, the phenomenon of the sharing economy completes the traditional economy with a business segment, which is socially responsible and is characterized by keeping values in mind and changes traditional idea of ownership, enriching it with socialite action aspects. Development of the economy is impossible without trust and willingness to cooperate. The phenomenon of the sharing economy is not only an answer to the needs of economy in the time of crisis, but is also a solution for people, who understand that in order to consume, there is no need to possess. In spite of emerging doubts concerning laws and obligations of people providing services in this sector, the economy of sharing brings, without doubt, many positives, such as: limitation of usage of resources, creation of new business models, low costs (and savings provided with them), building social bonds and trust between people (creation of local societies) and combating exclusion which is an attribute of laws of ownership.

Bibliografia

- Drzewiecki R., *Nieufność – narodowa wada genetyczna Polaków?*, www.forsal.pl
Ekonomia współdzielenia, www.ekonomiawspoldzielenia.pl
Ekonomia współdzielenia to początek ery prosumentów, www.pwc.pl
- Felson M., Spaeth J., *Community Structure and Collaborative Consumption: A routine activity approach*, „American Behavioral Scientist” 1978, 21 (March–April).
- Gospodarka współpracy lekiem na polskie bezrobocie*, www.biznes.newseria.pl
Kolaboratywna konsumpcja. Nowy model biznesowy?, www.pi.gov.pl
- Malinowski B., *Czym naprawdę jest sharing economy?*, www.wethecrowd.pl
- Raport PWC, *Współdziel i rządź! Twój nowy model biznesowy jeszcze nie istnieje*, <https://www.pwc.pl/pl/pdf/ekonomia-wspoldzielenia-1-raport-pwc.pdf>
- Różne oblicza sharing economy*, www.pi.gov.pl
- Sharing Is Contagious: An Infographic on the Rise of Collaborative Consumption*, <https://www.good.is/infographics/sharing-is-contagious-the-rise-of-collaborative-consumption>
- Sharingeconomy w Polsce nabiera rozpędu dzięki start-upom i usługom mobilnym*, www.benchmark.pl
- Uber, Airbnb i spółka. Ekonomia dzielenia się i sposoby na oszczędzanie w dobie smartfonów*, www.natemat.pl
- What is the Sharing Economy?*, www.thepeoplewhoshare.com
www.airbnb.pl
www.blablacar.pl
www.skilltrade.org
www.uber.com.pl
- Zgiep Ł., *Sharing economy jako ekonomia przyszłości*, „Myśl Ekonomiczna i Polityczna” 2014.

